

D ů v o d y:

Okresní soud odložil rozhodnutí o pilném návrhu zůstavitelova syna a spoludědice Ericha K-a ze dne 2. října 1926, by byl ustanoven správce pozůstalosti, až do rozhodnutí o návrhu vdovy a spoludědičky Olgy K-ové, podaném již 26. května 1926, na určení objemu výživy jí testamentárně odkázané. Rekursní soud právem zrušil toto usnesení, neboť uvedené návrhy nesouvisejí spolu takovým způsobem, že by rozhodnutí o návrhu vdovy musilo se státi dříve, než bude rozhodnuto o návrhu na zřízení správce pozůstalosti. Rovněž právem napadá však vdova druhou část rozhodnutí rekursního soudu, kterou bylo nařízeno ustanovení správce, tvrdíc, že rozhodnutí takové může se státi teprve po jejím výslechu, a navrhuje, by udělený příkaz byl pro vadnost řízení zrušen. Usnesení rekursního soudu spočívá na jednostranném, ničím nedoloženém přednesu navrhovatele, a byl jím porušen předpis §u 2 čís. 5 nesp. říz. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., že před soudním rozhodnutím mají býti slyšeny strany a všechny pro rozhodnutí podstatné okolnosti mají býti vyšetřeny z úřední moci. Poněvadž návrh Ericha K-a jest ve své podstatě návrhem na rozhodnutí o správě pozůstalosti, před jejím odevzdáním, toto rozhodnutí však přísluší podle §u 810 obč. zák. a §u 145 nesp. říz. pozůstalostnímu soudu, a to v tomto případě, poněvadž jest několik dědiců, s náležitým zřetelem na předpisy §§ 833—840 obč. zák. o správě společného majetku, musí býti o návrhu rozhodnuto v řízení nesporném, ale před rozhodnutím musí býti všem spoludědicům poskytnuta možnost, by se o návrhu prohlásili a přednesli případné námítky neb protinávhrhy. Za nezletilé spoludědice bude vyslechnouti kolisního opatrovníka. Při jednání bude zjistiti, pokud navrženým zřízením správce má býti dotčeno usnesení pozůstalostního soudu z 21. května 1921, kterým byli vdova a Erich K. společně pověřeni dalším provozem továrního podniku náležejícího do pozůstalosti.

Čís. 6851.

Bylo-li při propachtu nemovitostí v roce 1920 na šest let umluveno, že pachtýř nahradí rozdíl v penězích ohledně koní, ponechaných mu propachtovatelem po dobu pachtu, ježto koně za trvání pachtu sestárnou a tím ztratí na ceně, není pachtýř povinen nahraditi propachtovateli rozdíl mezi zjištěnou cenou koní v době předání jich pachtýřem a v době skončení pachtu, způsobený všeobecným poklesem ceny koní, pak-li strany při uzavření pachtu počítaly se zvýšením ceny koní.

(Rozh. ze dne 1. března 1927, Rv I 1797/26.)

Žalovaní spachtovali od žalobců v roce 1920 usedlost na šest let. V odstavci II. pachtovní smlouvy bylo doslova ujednáno: Das in Pacht gegebene Zugehör bleibt weiter als Eigentum der Verpächter und die Herrn Pächter müssen wieder dieses Zugehör in demselben Zustande nach Ablauf der Pachtzeit abführen. Was das Vieh anbelangt, so sind

die Herrn Pächter berechtigt das Vieh für ein anderes Vieh abzuwechseln, sie müssen aber das Vieh zum Schlusse der Pachtzeit in demselben Alter und Gattung, und hauptsächlich in demselben Gewichte abführen, resp. die Differenz in dem Gewichte müssen dann im Gelde ausgleichen. Aus diesem Grunde wird das Ackergeräthe und Wirtschaftzugehör sowie auch das Vieh in einem Inventare beschrieben werden und das Vieh zugleich abgewogen werden.« Po skončení pachtu byly odhadnuty koně na 6.300 Kč, kdežto při počátku pachtu na 27.000 Kč. Žalobou, o níž tu jde, domáhali se žalobci na žalovaných zaplacení tohoto rozdílu. Žalovaní uznali ze zažalovaného peníze 10.000 Kč. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvnímu soudu, by ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání, uplatňujícímu dovolací důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s., nelze upřítí oprávnění. Jde o výklad pachtovní smlouvy ze dne 30. března 1920, zejména odstavce II. této smlouvy, kde se praví: »Zur Verfassung des Inventars muß ein Sachverständiger zugezogen werden. Der Sachverständige muß das Vieh, besonders aber die Pferde abschätzen und, nachdem besonders die Pferde nach Ablauf der Pachtzeit um sechs Jahre älter sein werden und am Werte verlieren werden, so verpflichten sich die Herren Pächter die Differenz im Gelde auszugleichen; eine solche Differenz im Werte muß nach Ablauf der Pachtzeit von zwei gerichtlichen Sachverständigen festgesetzt werden.« Odvolací soud uznal, že úmyslem stran, pachtovní smlouvu uzavírajících, bylo, že dovolatelé mají po zrušení pachtovní smlouvy nahraditi žalobcům rozdíl mezi zjištěnou cenou koní v době jich předání pachtěřům v roce 1920 a cenou jich v době zrušení pachtovní smlouvy a vrácení koní žalobcům jako propachtovatelům a vlastníkům jich v roce 1926, že dle smyslu této úmluvy jakýkoli v pokles ceny koní, tedy i onen způsobený vzestupem vnitřní hodnoty peněz, jde na vrub dovolatelů, že tedy podle úmyslu stran jakékoli riziko poklesu cen koní mělo jíti na vrub pachtěřů. Soud druhé stolice má za to, že tento výklad plně vyhovuje nejen doslovu pachtovní smlouvy ze dne 30. března 1920, nýbrž také pravému úmyslu smlouvajících stran (§ 914 obč. zák.) a rozhodujících činitelů při smlouvě, totiž Dra Antonína Č-a, který smlouvu sepisoval, a rady vrchního zemského soudu Antonína B-a, který smlouvu jako poručenský (opatrovnický) soudce schvaloval. Pokud jde zejména o slovní výklad smlouvy, uvádí napadený rozsudek, že v obratu, že koně budou o šest let starší a na ceně ztratí, nelze slova »na ceně ztratí« vykládati jen v tom smyslu, že ztratí na ceně, poněvadž budou staršími a opotřebovanými, nýbrž že ztratí na ceně vůbec vlivem jakýchkoli poměrů, zejména i klesnutím (správně stoupnutím) ceny peněz. Další doklad správnosti onoho výkladu spatřuje odvolací soud v tom, že jinak prý nebylo by lze si vysvětliti, proč ve smlouvě pachtovní bylo výslovně

ustanovení, že koně musí býti odhadnuti znalcem v roce 1920 v době sjednání smlouvy a sepsání inventáře, když by ona cena v této době zjištěná byla bezvýznamnou a jen měla býti rozhodující ona cena, která zjištěna byla dle poměrů tržních v roce 1926 při zrušení smlouvy pachtovní pro oba případy, totiž se zřetelem k roku 1920 a nyní, jak tvrdí žalovní. Dovolatelé spatřují mylné posouzení věci po stránce právní v nesprávném výkladu oněch ustanovení pachtovní smlouvy. Míni, že z doslovu smlouvy plyne jasně, že opotřebování koní jich sestárnutím bylo důvodem, že měl býti při vrácení koní pachtěři uhrazen cenový rozdíl, že k tomu byli ochotni a že proto nabídli žalobcům 10.000 Kč, že však naprosto se nezavázali a nechtěli zavázati k úhradě cenového rozdílu, který by mohl povstati poklesem cen koní a stoupnutím vnitřní hodnoty peněz. Že, kdyby se chtěli tak zavázati, jistě by to bylo výtčeno ve smlouvě, pokud se týče, že bylo na žalobcích, by takový závazek pojali výslovně do smlouvy, a, když tak neučinili, že jde podle §u 915 obč. zák. o nejasné vyjádření na jejich vrub. Že, když není výslovně ustanoveno ve smlouvě, že ručí i za náhodný pokles ceny koní, zaviněný vzestupem vnitřní hodnoty peněz, nutno použití předpisu §§ 1106, 1111 a 1311 obč. zák., podle kterých v takovém případě náhoda jde na vrub majitele koní. Že odvolací soud neuvážil, že strany, uzavírajíce pachtovní smlouvu, nemohly předvídati, že ceny koní vzestupem vnitřní hodnoty peněz poklesnou tak podstatně, že naopak spoléhaly spíše na vzestup věcných hodnot, jelikož zejména v selském obyvatelstvu nebylo v roce 1920 důvěry k penězům, což také bylo příčinou, že si žalobci ponechali koně ve vlastnictví. Dále vytýkají druhé stolici, že přehlíží, že odhad znalci byl proveden nejen ohledně koní, nýbrž i ohledně dobytka a veškerého inventáře, protože šlo o majetek opatrovanky a nezletilců, že tedy druhá stolice nemůže opíratí svůj výklad smlouvy o skutečnost, že bylo ustanoveno v pachtovní smlouvě, že koně mají býti odhadnuti znalcem, a že by toto ustanovení nebylo lze jinak vysvětliti. Dovolatelé míni, že rozhodnutí ohledně koní je v přímém rozporu s rozhodnutím ohledně dobytka, poněvadž po této stránce odvolací soud posuzoval t u t é ž věc jinak. Posléze míni, že jimi vznesená námitka bezdůvodného obohacení nebyla druhou stolicí vyvrácena přesvědčivě, poněvadž se má žalobcům podle rozsudku dostati za opotřebování koní za dobu šesti let tří plnocenných koní s oněma dvěma opotřebovanýma, kdežto že bylo zamýšleno, aby dostali takovou cenu, by si za ni mohli náhradou za staré opatřiti nové koně. Vývodům těmto dlužno v podstatě přisvědčiti. Práví-li se ve smlouvě, že dobytek, zvláště koně, musí býti předem odhadnuti znalcem při odevzdání, pokud se týče při sepsání inventáře o příslušenství propachtované nemovitosti, a poněvadž zejména koně budou po uplynutí doby pachtovní o šest let starší a ztratí na ceně (přesně hodnotě, »am Werte«), že pachtýři budou povinni vyrovnati rozdíl v penězích, kterýžto rozdíl musí býti po uplynutí doby pachtovní zjištěn dvěma znalci, — jest patrné, že pro posouzení, který rozdíl měl býti pachtěři uhrazen, v prvé řadě rozhodují slova, kterými se ve smlouvě odůvodňuje tato povinnost pachtěřů hraditi rozdíl, t. j. slova: »nachdem besonders die Pferde nach Ablauf der

Pachtzeit um sechs Jahre älter sein werden und am Werte verlieren werden.« Dovolací soud, přezkoumajv smysl a význam použitých slov v jejich vzájemné souvislosti a se zřetelem k ostatnímu obsahu smlouvy, nemohl se především přikloniti k úsudku, k němuž dospěly nižší soudy slovným výkladem sporného ustanovení. Naopak nutno přisvědčiti dovolatelům, že již z doslovu smlouvy plyne jasně, že strany při tom měly na mysli pouze zmenšení hodnoty koní jich sestárnutím a opotřebováním za doby pachtu a že tedy smyslem oněch slov jest, že pachtěřům bude hraditi cenový rozdíl, vznikající tím, že koně po uplynutí pachtu budou o šest let starší a že tím jejich hodnota bude menší. Správnosti tohoto výkladu nasvědčuje nejen bezprostřední myšlenková spojitost obou předpokladů ve smlouvě (že koně budou starší a že ztratí na hodnotě), nýbrž i to, že se praví, že koně (t. j. konkrétní koně, kteří byli odevzdáni pachtěřům) budou za šest let starší a že (titěž koně, nikoliv koně vůbec) ztratí na hodnotě («am Werte«, nikoliv na ceně; srov. též další slova »eine solche Differenz im Werte muss . . .), ale zejména též úvaha, že při opačném výkladu bylo by nutno vycházeti z předpokladu, že strany, uzavírajíce v roce 1920 pachtovní smlouvu, počítaly se vzestupem hodnoty (kupní síly) peněz a důsledkem toho s poklesem cen věcných hodnot jako s věcí tak samozřejmou, jako musely počítati a počítaly s tím, že koně za šest let budou starší. To zajisté nelze předpokládati. To tím méně, když rada v. z. s. Antonín B., jehož výpovědi napadený rozsudek se dovolává k uhájení opačného stanoviska, jako svědek výslovně potvrdil, že před uzavřením pachtovní smlouvy jednal s opatrovníkem Josefem D-em o tom, zda by nebylo výhodno inventář prodati, že však s toho sešlo, zejména proto, že při tehdejších nejistých cenách se nepokládalo za jisto, že by v době ukončení pachtu takový inventář za stržené peníze se znovu mohl pořídit, což zřejmě poukazuje k tomu, že strany naopak počítaly s dalším vzestupem cen. Svědčí-li takto již doslov smlouvy zřejmě ve prospěch dovolatelů, není tu s druhé strany nijakých okolností poukazujících k tomu, že podle pravého srovnalého úmyslu stran, jež dle předpisu §u 914 obč. zák. v prvé řadě dlužno vypátrati se zřetelem k pravidlům poctivého styku právního, věc se měla jinak, zejména, že pachtěři měli býti povinni nahraditi žalujícím vlastníkům v penězích nejen znehodnocení koní jich sestárnutím a opotřebováním za dobu pachtovní, nýbrž i případný rozdíl cenový, který by mohl povstati všeobecným poklesem cen koní jako důsledkem stoupnutí hodnoty (kupní síly) peněz. Vezmou-li se v úvahu celková ustanovení pachtovní smlouvy o vrácení živého inventáře, nelze souhlasiti s nižšími soudy, že sporná smlouva upravuje způsob vrácení podstatně jinak u koní než u ostatního dobytka. Naopak dlužno uznati, že v obou případech mělo býti dosaženo stejného účelu, a rozdíl záleží toliko v tom, že ohledně hovězího dobytka bylo žalovaným pachtěřům výslovně vyhrazeno právo a dle povahy věci bylo též v prvé řadě počítáno s tím, že po skončení šestiletého pachtu nebudou vráceny tytéž kusy, nýbrž stejný počet kusů stejného druhu a stáří a zejména téže váhy, při čemž toliko případný rozdíl ve váze měl býti pachtěři nahrazen v penězích; na-proti tomu koně měli býti vráceni tytéž a, aby žalobci nebyli poškozeni,

kdyby po skončení pachtu bez náhrady dostali zpět koně o šest let starší a opotřebované, bylo umluveno, že pachtéři budou povinni uhraditi úbytek hodnoty. Vůdčí myšlenkou v obou případech zřejmě bylo, by opatrovancům a nezletilcům zachován byl jejich majetek, pokud jde o živý inventář nemovitosti, by po skončení pachtu měli tytéž věcné hodnoty, stejný počet kusů téhož druhu a téže jakosti, pokud se týče kde by to nebylo možno, jako u koní, které bylo vrátiti in specie a případně i co se týče váhy ostatního dobytka, by téhož cíle bylo dosaženo úhradou v penězích, aby hodnota toho, co skutečně bylo vráceno, a peněžitá úhrada za úbytek hodnoty opotřebováním za pachtovní doby úhrnem rovnaly se tomu, co by v době skončení pachtu bylo třeba vynaložiti k opatření kusů stejného druhu a stejné jakosti, jakž svého času pachtéřům byly odevzdány. Žalující strana ovšem ve sporu tvrdila, že v době uzavření pachtu žalovaní chtěli sporné koně za 27.000 Kč převzít, poněvadž žalující strana zamýšlela koně prodati, a že žalovaní proto převzali koně ty v ceně 27.000 Kč s tím risikem, že po skončení pachtu zaplatí straně žalující za upotřebení a znehodnocení koní rozdíl mezi cenou původní a cenou po skončeném pachtu. Odvolací soud v napadeném rozsudku též poukazuje k tomu, že žalobci, kdyby byli koně tehdy prodali v době uzavření pachtovní smlouvy v roce 1920, byli by tento peníz i s úroky měli v roce 1926 po skončení pachtu. Než ze zjištěných okolností nijak nevyplývá, že se srovnalý a smlouvou vyjádřený úmysl stran nesl k tomu, by žalobcům zachováno bylo to, co by byli měli, kdyby koně v době sjednání pachtovní smlouvy byli prodali. Naopak dlužno dospěti k poznání, že strany, uzavírajíce pachtovní smlouvu a nemohouce předpokládati, jak to vyplývá ze zmíněné již svědecké výpovědi rady vrchního zemského soudu Antonína B-a, že se poměry změní tak, že vzestupem vnitřní hodnoty peněz poklesnou věcné hodnoty, tedy nemohouce předpokládati, že ceny koní místo, by ještě stouply, vzestupem vnitřní hodnoty peněz podstatně poklesnou, měly na mysli pouze případný další vzestup cen; proto, by opatrovanci a nezletilci nebyli poškozeni, kdyby ceny koní ještě stouply a kdyby si náhradou za staré nemohli opatřiti nové koně, pojaly do smlouvy ono sporné ustanovení o náhradě cenového rozdílu. Nyní ovšem tato obava mívá, poněvadž místo očekávaného vzestupu nastal pokles cen koní. Z toho, co uvedeno, plyne, že při správném výkladu sporné smlouvy jsou dovolatelé povinni nahraditi ze zjištěného znehodnocení koní pouze onu část, jež byla zavinená sestárnutím a opotřebováním koní za pachtovní doby, nikoli však též onu část, kterou dlužno klásti na vrub poklesu cen koní vůbec následkem vzestupu kupní síly peněz. Pokud žalobní žádání přesahuje uvedenou míru, není dle smlouvy odůvodněno a není proto v tomto směru opodstatněno vůbec, poněvadž se opírá jedině o obsah smlouvy a z předpisů zákona, jež by tu měly nastoupiti v případě, že dotyčný předmět nebyl upraven úmluvou stran, podobný nárok nelze vyvoditi. Z předchozích vývodů je také zřejmo, že soud druhé stolice neprávem má za to, že při tomto výkladu smlouvy by se jevil zbytečným odhad koní znalcem v roce 1920 při sepsání inventáře, neboť toho bylo nezbytně zapotřebí, by po skončeném pachtu bylo lze zjistiti míru zne-

hodnocení koní srovnáním jejich tehdejšího stavu se stavem v době skončení pachtu, při čemž záleželo netoliko na výši peněžitě částky, kterou znalec v roce 1920 koně ocenil, nýbrž zejména též na tom, by znalcem byly vyšetřeny a zjištěny ohledně druhu, stáří a jakosti koní všechny okolnosti závazné pro ocenění a pozdější srovnání hodnoty. Za tohoto stavu věci spatřují dovolatelé neúplnost odvolacího řízení právem v tom, že ani odvolací soud nepřipustil a neprovedl jimi nabídnutého důkazu znalci o cenách koní v době odevzdání (vrácení) koní v roce 1926, se zřetelem na onu cenu, kterou by v této době byli měli koně stejného druhu a téže jakosti, jak byli pachtěřům odevzdáni v roce 1920. Provedení tohoto důkazu jest nezbytno, aby mohl býti stanoven cenový rozdíl, jež ve smyslu odst. II. pachtovní smlouvy žalovaní jsou povinni nahraditi, při čemž ovšem dlužno přihlížeti k tomu, že žalovaní zažalovaný nárok ve výši 10.000 Kč ve sporu výslovně uznali.

Čís. 6852.

Obchodní pomocníci (zákon ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.).

Důvodem propuštění podle §u 27 čís. 6 zák. o obch. pom. jest jediná urážka, byla-li závažnou. Závažnou jest urážka, chová-li se obchodní pomocník proti zaměstnavateli takovým způsobem, že je tím vyloučena další úspěšná spolupráce. Urážkou jest každý útok (slovy, písemem nebo pochybnosti vylučujícími znameními), jímž byl porušen smysl pro čest. Trestnost urážky podle trestního zákona není nezbytným předpokladem, aniž se vyhledává, by se urážka stala veřejně.

(Rozh. ze dne 1. března 1927, Rv I 1810/26.)

Žalobce byl přijat dne 5. dubna 1925 za zástupce žalované firmy. Vzhledem k urážlivému obsahu dopisu žalobce žalované ze dne 9. dubna 1925 byl žalobce propuštěn. V dopise tom napsal žalobce žalované firmě, že na mnohých místech zjistil, že žalovaná firma nemá velké důvěry u zákazníků, jednak tím, že zboží její nebylo v dřívějších letech dobré, jednak nesolidním jednáním žalované firmy, a upozornil ji na to, že jednání její musí býti korektní, jinak, že by žalobce nechtěl u zákazníků svých kaziti si tímto nesolidním jednáním žalované firmy své dobré jméno. Žaloba o zaplacení služebních požitků byla o b ě m a n i ž - š í m i s o u d y zamítnuta, ježto byl shledán propouštěcí důvod podle §u 27 čís. 6 zákona o obch. pom. O d v o l a c í s o u d uvedl v d ů - v o d e c h: V dopisu ze dne 9. dubna 1925 žádal žalobce, by mu bylo služné vypláceno předem, »jak je zvyklý, a což ostatně dobré firmy dělají«, a žádá o zaslání zálohy na cestovné a povolení k cestování s kolegou v autu za náhradu 30 Kč denně. Tímto dopisem stanovil žalobce žalované straně nové své podmínky, za jejichž splnění sliboval se pro firmu »exponovati, pakli firma potvrdí jeho smlouvu«. Zaslal-li firmě objednávky ze dne 6., 7. a 9. dubna vesměs na množství zboží, jež bylo celkem nepatrné, a činil-li současně již 9. dubna 1925 nové nároky a svoji »smlouvu« s výhradou, že jen tak se bude pro firmu »exponovati«,